

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. III. Solvuntur objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

§. III.

Solvuntur objectiones.

dem sibi ipsum velle sic donat, ut etiam a per-
servetur illam mutabilitatem, quâ possunt nol-
le, non auferat. Ergo DEUS dando ipsum
velle actuale [quod non nisi prædeterminando
fieri posse ostensum est] non auferit potentiam
& mutabilitatem in oppositum, nec proinde tol-
lit libertatem.

D. Thomæ verò autoritas, præter jam ad-
ductas, clarissima est in 1. p. q. 83. a. 1. ad 3. ubi
hac habet: *DEUS est prima causa movens &
naturales causas & voluntarias, & sicut natu-
rabilibus causis, NB. movendo eas, non auferit
quâ alius earum sint naturales: ita movendo
causas voluntarias, non auferit quin actiones ea-
rum sint voluntariae, sed potius NB. hoc in
eis facit, operatur enim in unoquoque secundum
eius proprietatem. & in 1. 2. q. 10. a. 4. in c.*
*Quia igitur voluntas est activum principium,
non determinatum ad unum, sed indifferenter
habens ad multa, sic DEUS ipsam movet
quâ non ex necessitate ad unum determinat,
sed remanet motus ejus contingens, & non ne-
cessarius, nisi in his ad quæ naturaliter move-
tur. Movet igitur DEUS voluntatem indif-
ferentem [ideo etiam quia indifferens est] non
tamen ex necessitate determinando ad unum.
Cur hoc? Adversarius dicit; quia offert con-
cursum simultaneum & relinquit puram deter-
minationem voluntati, Minime; sed quia mo-
vet ipsas causas ad actum voluntarium, & hoc
in eis facit, in ipsis operatur ut actus liberè
procedant: ipsa quoque voluntas ceu princi-
pium indeterminatum indiget moveri & deter-
minari.*

*Probat etiam ratione primò. Causa liber-
tatis actualis quâ talis, eandem non potest de-
struere: sed prædeterminatio physica est causa
libertatis actualis. Ergò. Minor probatur: Li-
bertas actualis, ceu perfectio creata, actus se-
cundus, & exercitium liberi arbitrii, in ipso
suo fieri & egredi essentialiter subordinatur cau-
sæ primæ ut actu causanti & influenti; sed non
nisi ratione physica præmotionis potest subor-
dinari, quâ solâ influxum causæ primæ, & ap-
plicationem causæ secundæ ad agendum salva-
ri posse ostendimus: ergò.*

*Secundò. Implicat, actum voluntatis ab in-
differenti cognitione procedentem non esse li-
berum; sed præmotio physica non impedit co-
gnitionem indifferentem: ergo etiam non im-
pedit actus libertatem. Major probatur: Si vo-
luntas, postâ cognitione indifferente, neces-
sariò tenderet in suum objectum, tunc operaretur
sine cognitione; sed hoc implicat: ergò.
Sequela probatur. Tunc voluntas operatur si-
ne cognitione, quando actus ab illa procedens
non dirigitur aliqua cognitione: non enim di-
rigeretur à cognitione necessaria, quia nulla
supponitur: non ab indifferente, quia cog-
nitio indifferens non est idonea regula actus ne-
cessarij.*

*Confir. Actus voluntatis procedens à cog-
nitione determinatâ ad unum non potest esse in-
differens: ergo etiam actus procedens ex cog-
nitione indifferente non potest esse necessa-
rius.*

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. II.

Objicies primò. Suppositio antecedens deter-
minationem liberi arbitrii est causa neces-
sitaris antecedentis; sed suppositio prædetermina-
tionis antecedit determinationem liberi arbitrii:
ergo est causa necessitatis antecedentis. Major
probatùr è S. Ansel. citato, & de concord. prædest.
c. 1. & 2. ubi factâ distinctione inter necessitatem
antecedentem & consequentem, antecedentem
dicit esse illam, quæ causa est, ut res sit; consequen-
tem, quam facit ipsemet operans; & primam dicit
præjudicare libertati, non autem secundam. Pari-
ter S. D. l. 2. phys. lect. 15. dicit: quòd illa sit ne-
cessitas absoluta, quæ provenit ex causis priori-
bus; & illa conditionata, quæ orta est ab eo
quod est posterius in esse.

Resp. ex dictis: Suppositio antecedens, quæ ex 1.
se non infert aut causat libertatem, inducit neces-
sitarium antecedentem, concedo; quæ infert &
causat, nego. & similiter distinctâ minore, nego
conseq. Ratio responsi patet ex dictis in Not. 2.

*Ad probat. ex D. Anselmo & S. D. patet solu-
tio ex ibidem dictis: necessitas antecedens igitur
est, quæ causa est, ut res sit cum indifferentia, ne-
go: per modum naturæ cum determinatione ad
unum, concedo. item: est antecedens, quæ pro-
venit ex causis prioribus, continentibus & danti-
bus ipsum modum libertatis & contingentiam,
nego: non continentibus, concedo. Ita enim
SS. DD. ex ipsorum verbis explicari & intelligi
oportet.*

*Objicies secundò. Quicquid ex antecedente
inimpedibili in existendo per necessariam conse-
quentiam sequitur, est necessarium & inimpedi-
bile; sed prædefinitio & prædeterminatio sunt
antecedens inimpedibile in existendo; ergo actus
qui exinde sequitur est necessarius.*

*Resp. Hoc argumentum vix non in terminis si-
biipsum à S. Doctore objectum & solutum esse cir-
q. 19. a. 8. ita enim habet: Omnis causa que non
potest impediri (hoc est antecedens inimpedibile)
ex necessitate suum effectum producit; sed voluntas
DEI non potest impediri [est inimpedibilis] dicit
enim Apostolus: voluntati ejus quis resistit? ergò
voluntas DEI rebus volitis necessitatem imponit.
Respondet: Ex hoc ipso, quòd nihil divina volun-
tati resistit, sequitur, quòd non solum fiant ea que
DEUS vult fieri, sed quòd fiant contingenter, vel
necessariò, que sic fieri vult. Ideo ad mentem D.
Thomæ in forma, vel nego, vel disting. maj. si
illud antecedens non sit causa libertatis, con-
cedo: si sit, nego.*

*Instabis primò. Non potest DEUS hominem
liberè operantem magis necessitare ad operan-
dum, quàm imprimendo illam præviam qualita-
tem, quæ instar vinculi adamantini constringit
ad operandum. Ergo per illam non datur sed au-
fertur libertas.*

*Resp. neg. antec. quia priùs deberet auferri cog-
nitio indifferens, quâ stante impossibile est, ut
actus ex ejus directione elicitus, non sit for-
maliter indifferens. Nec est adamantinum vin-
culum, quod ipsam libertatem reducit in
actum; cum sit executio divinæ providentiæ,
quæ*

quæ licet attingat omnia fortiter, simul tamen disponit omnia suaviter.

13. *Adhuc instabis.* Calvinus cum suis non negat cognitionem indifferentem, quam docet experientia, & tamen ex prædeterminatione infert, auferri potentiam ad utrumlibet.

Resp. Quid tum? In hoc ipso peccavit non tantum malus Theologus sed etiam Philosophus, quod ex motione causæ primæ, relinquire indifferentiam cognitionis, intulerit jacturam libertatis & indifferentiæ in voluntate. Exprobrabit Thomista Calvino, urgenti necessitatem, illud D. Hieronymi in ep. ad Cresiphont. contra Pelag. Injuriam tibi fieri putas, & destrui arbitrij libertatem, si ad DEUM semper auctorem recurras, si ex illius pendens voluntate? &c. Et l. 3. adv. Pelagium: Egone liberum tollo arbitrium, qui in tota disputatione mea nihil aliud egi, nisi ut omnipotentiam DEI cum libero arbitrio conservarem?

14. *Obijcies tertio.* Prædeterminatio tollit indifferentiam voluntatis, quia determinat ad unum: ergo tollit libertatem.

Respond. Prædeterminatio tollit indifferentiam voluntatis potentialem & privativam tantum, concedo: actuale & negativam, nego. Rursus: determinat ad unum cum directione cognitionis indifferentis, concedo: per modum naturæ & sine tali directione, nego.

Inquis: Illa determinatio tollit indifferentiam actualem, quæ adimit potentiam oppositi; sed prædeterminatio illam adimit: ergo.

Resp. quæ adimit potentiam oppositi in sensu tam composito quam diviso, concedo: quæ tan-

tum in sensu composito tollit potentiam oppositi, nego.

Instabis. Voluntas prædeterminata ad unum sensum nec in sensu composito nec diviso potest ponere dissentium; ergo nullam prorsus habet potentiam ad dissentium, & consequenter non est libera. Antec. prob. Ponere dissentium in sensu diviso prædeterminationis est illum ponere non coexistentem prædeterminationi, sed tamen dissentium voluntas ponere non potest: ergo Minor prob. In ejus potestate non est ponere unum extremum, in ejus potestate etiam non est alterum extremum cum ejus existentia componere vel non componere: Sicuti, quia existentia Petri non est in potestate Solis, ideo non est etiam in potestate Solis, ponere lucem coexistentem vel non coexistentem Petro: sed non est in potestate voluntatis ponere prædeterminationis existentiam; ergo etiam non est in ejus potestate cum illa dissentium componere vel non componere: sive ponere dissentium ut coexistentem, vel non coexistentem.

Resp. neg. antec. & minor. probationis, utrimque probationem distinguo. In cujus potestate non est ponere unum extremum &c. nisi illud extremum causet ipsam potestatem & indifferentiam, transeat: si causet, nego, & pariter distincta min. nego consequ. Nec instantia de Petro quicquam probat; nam Petrus non est essentialis causa lucis ponendæ, uti est contra prædeterminationem est essentialis causa electionis à voluntate liberè ponendæ.

Sed quia de potentia dissentendi in sensu composito hoc loco specialis est difficultatis, ideo sit

ARTICULUS IV.

An positis omnibus requisitis ad agendum voluntas debeat in sensu composito posse agere, vel non agere, ut sit formaliter libera?

SUMMARI A.

1. *Alia prærequisita ex parte actus primi, alia ex parte actus secundi.*
2. *Genuina explicatio sensus compositi & divisi.*
3. *Negatio sensus compositi non tollit similitudinem potentia, sed potentiam simultatis.*
4. *Negativa assertio probatur duplici ratione.*
5. *Et multiplicibus exemplis.*
6. *De ratione libertatis est, cum omnibus requisitis ad operandum posse non operari in sensu diviso.*
7. *Adversarii fallaciter argumentantur à sensu composito ad divinum.*
8. *Exponitur mens Concilij Tridentini.*
9. *Voluntas premota ad amorem est æquè potens ad odium, quàm ad amorem.*
10. *Prædeterminatio remouetur ab actu primo.*
11. *Agere & non agere sumitur equaliter in definitione libertatis potentialis, non actualis.*
12. *Quandonam posito possibili in actu nullum sequatur inconveniens.*
13. *Mala acceptio sensus compositi destruitur.*

§. I.

Expositio sensus compositi & divisi.

EX prærequisitis ad agendum alia sunt, quæ pertinent ad actum primum, seu ad posse agere, alia ad actum secundum, seu ad ipsummet agere. Ad actum primum liberi arbitrii præter ipsam potentiam voluntatis, pertinet indifferens propositio objecti viresque sufficientes, quas in ordine supernaturali ad actus bonos DEUS per auxilium sufficiens, quod à D. Augustino vocatur *auxilium sine quo non*, suppeditat. Ad actum secundum pertinet tum ipsa intrinseca liberi arbitrii determinatio, tum ipsa Thomistarum doctrina] decreta prædeterminationis de quibus alio loco dictum, & prædeterminationis physica, de qua modo egimus.

Porrò ante resolutionem questionis ante omnia sciendum, quid sensus compositi & divisi nomine Thomistæ intelligant? Itaque eorum posse distinguunt per sensum compositum & divinum, e.g. homo sedens potest ambulare in sensu diviso.